

[Steen Folke]

og har samme hovedformål: at opretholde og videreudvikle forbindelserne mellem u-lande og i-lande inden for rammerne af det kapitalistiske verdenssystem. Derudover har den danske u-landshjælp den funktion på forskellig måde at støtte det danske erhvervsliv.

Den kritik, som Gunnar Myrdal har fremsat, og som forskellige andre har været inde på, vil jeg også godt give et ord med på vejen. Myrdal sagde bl.a. – her refereret fra Berlingske Tidende den 21. september 1980:

»Se på Brasilien, som ofte fremholdes som eksempel. Der tjener den intellektuelle elite mere end i Danmark og i Sverige, men hvad hjælper det den fattige? Vi lukker øjnene, fordi det jo netop er den elite, vi skal gøre big business med.«

Myrdals svar på sin egen kritik var som bekendt, at u-landshjælpen skulle opgives, og at man i stedet for skulle koncentrere sig om katastrofehjælp og international fattighjælp.

Jeg er helt enig med dem – heriblandt altså udenrigsministeren – som har taget klart afstand fra Myrdals konklusion. Hans kritik rammer noget væsentligt, blot lider den af den svaghed, at den slår alle u-lande over én kam. Denne svaghed har den i øvrigt tilfæles med udenrigsministerens redegørelse, som er til debat her i dag. I virkeligheden er u-landene vidt forskellige både med hensyn til størrelse, ressourcer, historie, politisk system og mange andre forhold.

I forbindelse med diskussion om u-landshjælpen er ikke mindst spørgsmålet om politisk system afgørende. I de fleste u-lande er der en større eller mindre overklasse, der sidder på den politiske magt, og langt de fleste steder bruges denne magt til at varetage først og fremmest overlklassens egne interesser. Blandt hovedmodtagerne af dansk u-landshjælp gælder det mest udpræget i Bangladesh, men også i forskelligt omfang i Indien og Kenya. Også i Tanzania – det fjerde af de danske hovedmodtagerlande – er der uligheder. Også her er der embedsmænd og andre, der har og misbruger privilegier, men i modsætning til de øvrige lande, jeg har nævnt, gøres der her hæderlige anstrængelser for, at udviklingsbestræbelserne – både landets egne og de, der finansieres gennem bistand – skal komme den brede befolkning til gode. Det lykkes langtfra altid, og også i Tanzania kan der rettes kritik mod gennemførelsen af konkrete projekter. Det gør rigs-

revisionen da også, men kritikken er af en helt anden karakter end kritikken af projekterne i f.eks. Bangladesh. I rigsrevisionens eget resumé hedder det:

»For Tanzanias vedkommende har projektaktiviteterne i almindelighed været genstand for væsentlige forsinkelser, der primært må henføres til de alvorlige økonomiske problemer i landet.«

I deres kritik af det bådebygningsprojekt i Bangladesh, som er det eneste, udenrigsministeren omtaler i sin redegørelse, går rigsrevisionen i modsætning til udenrigsministeren ned under den blankpolerede overflade. Man henviser bl.a. til en undersøgelsesrapport fra 1979, som Danida selv har taget initiativ til, men som åbenbart ikke foranlediger udenrigsministeren til at gå lidt i dybden med problemerne. Om denne rapport hedder det ellers med rigsrevisionens ord:

»Rapporten konstaterer, at projektet ingen realistiske forudsætninger har for at tilgodese de fattige fiskere under det nuværende system..... Det konkluderes, at betingelserne alene kan tilvejebringes gennem en ændring af eksisterende sociale, politiske og økonomiske strukturer.«

I et land som Bangladesh er det uhyre vanskeligt for ikke at sige umuligt at undgå, at den udenlandske bistand bliver kanaliseret på en sådan måde, at den gavner de i forvejen bedst stillede. Hvad hjælper det, at Bangladesh er blandt Jordens allerfattigste lande, og at 9 ud af 10 bangalere er ludfattige, hvis det er den tiende, der får glæde af hjælpen?.

Hertil kommer et andet afgørende problem, nemlig at bistanden ikke kan undgå at bidrage til at stive det siddende regime af. Herom siger udenrigsministeren:

»Jeg vil gerne understrege, at udviklingsbistanden gives til landet og dets befolkning som helhed og ikke til støtte for denne eller hin regering.«

Men vores udenrigsminister er naturligvis ikke så naiv, at han selv tror på det. I hvert fald er Bangladesh et ualmindelig klart eksempel på, at den udenlandske hjælp faktisk gives til støtte for denne eller hin regering. I Bangladesh finansieres mere end 80 pct. af udviklingsprogrammerne med udenlandsk bistand. Ikke mindst den amerikanskdominerede verdensbank med Robert McNamara i spidsen har æren for, at der er etableret et »Hjælp Bangladesh«-konsortium af vestlige